

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27. Dönemde vermiş olduğum;

2/4790, 2/4620, 2/4579, 2/3940, 2/3941, 2/3890, 2/3436, 2/3372, 2/3252, 2/3221, 2/3165, 2/3156, 2/3157, 2/3022, 2/2836, 2/2788, 2/2789, 2/2666, 2/2492, 2/2396, 2/1724, 2/1725, 2/1698, 2/1144, 2/821, 2/825, 2/361, 2/362, 2/363, 2/364, 2/365, 2/366, 2/367, 2/368, 2/369, 2/370, 2/371, 2/372, 2/373, 2/374, 2/375, 2/376, 2/377, 2/378, 2/379, 2/380, 2/381, 2/382, 2/383, 2/384, 2/385, 2/386, 2/387, 2/388, 2/389, 2/390, 2/391, 2/392, 2/393, 2/394, 2/395, 2/396, 2/397, 2/398, 2/399, 2/400, 2/401, 2/402, 2/403, 2/404, 2/405, 2/406, 2/407, 2/408, 2/409, 2/410, 2/411, 2/412, 2/413, 2/414, 2/415, 2/261, 2/30, 2/262, 2/31, 2/66, 2/263, 2/264, 2/32, 2/67, 2/265, 2/266, 2/33, 2/68, 2/267, 2/268, 2/34, 2/69, 2/269, 2/270, 2/35, 2/70, 2/271, 2/272, 2/36, 2/71, 2/273, 2/274, 2/37, 2/72, 2/275, 2/276, 2/38, 2/73, 2/277, 2/278, 2/39, 2/74, 2/279, 2/280, 2/40, 2/75, 2/281, 2/282, 2/41, 2/76, 2/283, 2/42, 2/77, 2/284, 2/43, 2/285, 2/78, 2/286, 2/44, 2/287, 2/79, 2/288, 2/45, 2/289, 2/80, 2/290, 2/47, 2/291, 2/81, 2/292, 2/48, 2/293, 2/82, 2/294, 2/49, 2/83, 2/296, 2/50, 2/297, 2/84, 2/298, 2/51, 2/299, 2/85, 2/300, 2/52, 2/86, 2/301, 2/53, 2/302, 2/87, 2/303, 2/54, 2/304, 2/88, 2/305, 2/55, 2/306, 2/89, 2/307, 2/56, 2/308, 2/90, 2/309, 2/57, 2/310, 2/91, 2/311, 2/58, 2/312, 2/92, 2/313, 2/59, 2/314, 2/93, 2/315, 2/60, 2/316, 2/94, 2/317, 2/61, 2/318, 2/95, 2/319, 2/62, 2/320, 2/96, 2/321, 2/63, 2/322, 2/97, 2/323, 2/64, 2/324, 2/98, 2/325, 2/65, 2/326, 2/99, 2/327, 2/328, 2/100, 2/329, 2/330, 2/101, 2/331, 2/332, 2/102, 2/333, 2/334, 2/103, 2/335, 2/336, 2/104, 2/337, 2/338, 2/4, 2/105, 2/339, 2/340, 2/5, 2/106, 2/341, 2/342, 2/6, 2/107, 2/343, 2/108, 2/7, 2/109, 2/110, 2/111, 2/112, 2/113, 2/114, 2/115, 2/116, 2/117, 2/118, 2/119, 2/120, 2/121, 2/122, 2/123, 2/124, 2/125, 2/126, 2/127, 2/128, 2/129, 2/130, 2/131, 2/132, 2/133, 2/344, 2/134, 2/345, 2/135, 2/346, 2/136, 2/347, 2/137, 2/348, 2/138, 2/349, 2/139, 2/350, 2/140, 2/351, 2/141, 2/352, 2/142, 2/353, 2/143, 2/354, 2/144, 2/355, 2/145, 2/356, 2/146, 2/357, 2/147, 2/358, 2/148, 2/359, 2/149, 2/360, 2/150, 2/151, 2/152, 2/153, 2/154, 2/155, 2/156, 2/157, 2/158, 2/159, 2/160, 2/161, 2/162, 2/163, 2/164, 2/165, 2/166, 2/167, 2/168, 2/169, 2/170, 2/171, 2/172, 2/173, 2/174, 2/175, 2/176, 2/177, 2/178, 2/179, 2/180, 2/181, 2/182, 2/183, 2/184, 2/185, 2/186, 2/187, 2/188, 2/189, 2/190, 2/191, 2/192, 2/193, 2/194, 2/195, 2/196, 2/197, 2/198, 2/199, 2/200, 2/201, 2/202, 2/203, 2/204, 2/205, 2/206, 2/207, 2/208, 2/209, 2/210, 2/211, 2/212, 2/46, 2/213, 2/214, 2/215, 2/216, 2/217, 2/8, 2/218, 2/219, 2/9, 2/220, 2/221, 2/10, 2/222, 2/223, 2/11, 2/224, 2/225, 2/12, 2/226, 2/227, 2/13, 2/228, 2/229, 2/14, 2/230, 2/231, 2/15, 2/232, 2/233, 2/16, 2/234, 2/235, 2/17, 2/236, 2/237, 2/18, 2/238, 2/239, 2/19, 2/240, 2/241, 2/20, 2/242, 2/243, 2/21, 2/244, 2/245, 2/22, 2/246, 2/247, 2/23, 2/248, 2/249, 2/24, 2/250, 2/251, 2/25, 2/252, 2/253, 2/26, 2/254, 2/255, 2/27, 2/256, 2/257, 2/28, 2/258, 2/259, 2/29 ve 2/260 **esas numaralı Kanun Tekliflerimi yeniliyorum.**

01.06.2023

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Tarım, Orman ve Köyİşleri Komisyonu
Esas Komisyon	Çevre Komisyonu
Tarih: 19 Haziran 2023	Esas No: 2/384

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LIĞI
0 1 Haziran 2023
Numara:

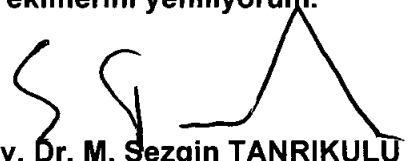
T B M M GENEL EVRAK
0 1 Haziran 2023
No : 1221226

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

26. Dönemde verilen;

2/2293, 2/2083, 2/2025, 2/1996, 2/1940, 2/1918, 2/1904, 2/1903, 2/1902, 2/1886, 2/1773,
2/1570, 2/1489, 2/1408, 2/1145, 2/1061, 2/979, 2/836, 2/738, 2/359, 2/497, 2/2265, 2/1726,
2/1363, 2/1216, 2/1205, 2/561, 2/483, 2/405, 2/1784, 2/2326, 2/2325, 2/2257, 2/2217, 2/2216,
2/1920, 2/1660, 2/739, 2/395, 2/467, 2/466, 2/762, 2/722, 2/576, 2/575, 2/569, 2/574, 2/1989,
SSm 2/1391, 2/1888, 2/1065, 2/669, 2/668, 2/747, 2/2024, 2/1771, 2/1647,
2/1087,
2/362, 2/1566, 2/2309, 2/2208, 2/1995, 2/1893, 2/1885, 2/1702, 2/1508, 2/1416, 2/1395, 2/1
277, 2/1276, 2/1272, 2/1253, 2/1192, 2/1178, 2/1139, 2/1123, 2/1078, 2/1008, 2/971, 2/869, 2/
709, 2/551, 2/501, 2/448, 2/447, 2/446, 2/445, 2/429, 2/419, 2/418, 2/417, 2/355, 2/234, 2/1130,
2/2064, 2/1756, 2/1559, 2/1429, 2/1428, 2/1400, 2/1390, 2/1389, 2/1385, 2/1291, 2/
1271, 2/1269, 2/1223, 2/1183, 2/1168, 2/1094, 2/903, 2/757, 2/756, 2/753, 2/745, 2/744, 2/632, 2/631
2/630, 2/420, 2/372, 2/2167, 2/2129, 2/1856, 2/1744, 2/1743, 2/1057, 2/1047, 2/1728
2/1534, 2/1204, 2/1179, 2/1146, 2/1077 **esas numaralı Kanun Tekliflerini yeniliyorum.**

29.06.2018

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon/lar	Adalet İçişleri Tarım, Orman ve Köyişleri	
Esas Komisyon	Çevre	
Tarih: 01.10.2018		Esas No: 360

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LIĞI
02 Temmuz 2018
Numara:

308569

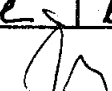
T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 6/4/2016
Sayı: 857

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygıyla arz ederim.

Zeynep Altıok
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI					
Tali Komisyon	- Adalet - İçişleri - Tarım, Orman ve Köylükleri				
Esas Komisyon	Gençlik				
Tarih:	22 Nisan 2016		E.No: 2/1077		
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.	
Uzm.	Y.	K.T.	M.	N.M.	
TBMM BAŞKANI					

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
07 Nisan 2016
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
07 Nisan 2016
No: 4466

GENEL GEREKÇE

Hayvanlara yapılan kötü muamele ve cezaların etkisiz kalması nedeniyle, toplum vicdanının bu yasanın çıktığı zamandan beri yaralandığı bir gerçektir. Mevcut 5199 sayılı yasanın hükümleri etkisiz kalmıştır. Kanunun, her şeyden önce adının değiştirilmesi gerekmektedir. Çünkü asıl olan, tüm canlıların, hukuken "haklarının" olduğunu kabul etmektir. Hak, hukuk düzeni tarafından korunan menfaat demektir. Bu çalışma ve kanun teklifi ile onların haklarının güvence altına alınması ve yasanın özellikle KABAHAHLER HUKUKU kapsamında çıkması amaçlanmaktadır.

Yasanın özü savunmasız tüm canlıların doğasından kaynaklanan yaşamsal, bedensel ve özgürlük haklarının korunarak yasal teminat altına alınmasıdır. Bu sebeple yasanın adındaki koruma ifadesinin korunması, yasanın adına hayvan hakları ifadesi eklenmesi yasanın tüm ruhunu yansıtacak bir ada sahip olmasını sağlayacaktır.

Öncelikle hayvanların yaşam hakları yasada kendisini bulmalı, bu hakkı tanımlaması ve yasanın adının da "Hayvan Hakları Kanunu" şeklinde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Hak olmadan hukukun tesis edilmesinin imkânsızlığı göz önüne alındığında, asıl olanın tüm canlıların yaşamdan kaynaklanan doğal hakları olduğunun da kabul edilmesi gerçeğidir. Dolayısıyla Hayvanları Koruma Kanunu'nun isminin, "Hayvan Hakları Kanunu" olarak değiştirilmesi gerekmektedir. Tüm kanunun ruhu, her bir maddeye ve düşünülen gerekçeye nüfuz etmelidir. Onların HAKLARININ var olduğunu kabul ederek, kanun değişikliğini ele almamız, tüm kanunu bu bakış açısı ile kabul etmemiz gerekir. Aslında, bu değişiklik hayvan hakları konusunda reform niteliğindeki "zihniyet değişikliğinin" de ilk adımı olacaktır. Zaten 15 Ekim 1978 tarihinde Paris'te UNESCO binasında kabul edilen beyanname, EVRENSEL HAYVAN HAKLARI BEYANNAMESİ'DİR. Tabii ki burada bahsedilen hak, insanların sahip olmuş olduğu hak ve fiil ehliyetine yaklaşan ya da onunla eşit olan bir hak değildir. Ancak hayvanların eşya ya da mal olarak kabul edilmediği tüm uluslararası literatürde ve doktrinde kabul edilmektedir.

Tüm hayvanların haklarının var olduğunun kabul edilmesi ile kanunu uygulayacak olan merciler de olaya haklar açısından yaklaşacak ve "hukuken zedelenen bir hakkın korunması" bakış açısı ile kanun, yorumlanacaktır.

Unutulmaması gereken husus; burada savunulan hakkın, bir kısım hayvan severlerin hakkının değil, hayvanların hakkı olduğudur. Alman Medeni Kanununun 90. maddesine de eklendiği ve kabul edildiği üzere, "hayvanlar bir eşya ya da mal değildir."

Hatta bu kanun ile hayvan severlere karşı bile hayvanların haklarının savunulacağı esası kabul edilmelidir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Kanunun, her şeyden önce adının değiştirilmesi gerekmektedir. Çünkü, asıl olan, tüm canlıların, hukuken "haklarının" olduğunu kabul etmektir. Hayvanların etolojik ve ekolojik ihtiyaçlarının var olmadığı bir ortamda, hayvan haklarının olamayacağı açık ve nettir. Bu sebeple, yasa maddesi değiştirilerek kanunun ruhuna uygun olarak amacı genişletilmiştir.

MADDE 2- Kanunun yayınlandığı 24/06/2004 tarihinden bu yana kanunun ilgili maddelerindeki cezai hükümlerin Kabahatler Kanunu cezai hükümleri niteliğinde olması, kanunun hayvanlara karşı işlenen suçlarda caydırıcı niteliğinin olamamasının başlıca sebebidir. Bu nedenle kapsam maddesinde suç ifadesine yer verilmiş ve hayvanların yaşamlarının ana ögesi olan yaşam alanlarına karşı işlenen suçlar da kapsama dahil edilmiştir.

Bu kanunun temel işlevi ve temas etmek istediği husus, hayvanların haklarının olduğu kadar hayvanlara karşı bu haklara uyulmaması, haklarına tecavüz edilmesi, istismar edilmeleri karşısında, cebir ve şiddete maruz kalmaları nedeniyle, yani onlara karşı (artık kabahat değil) suç işlenmesi durumunda, bu kanunun getireceği yaptırımları da belirlemek olmalıdır. Sadece onları korumak için yapılacak eşgüdüm ve denetim yeterli değildir. Bu kanunun asıl amacı, bu yükümlülükleri yerine getirmeyen ve hayvan haklarına tecavüz eden kişilere karşı caydırıcı tedbirler koyabilmek, ciddi yaptırımlar düzenleyebilmek olmalıdır. Kanun içeriğinde Suçtan bahsetmemek ve cezaların sadece idari para cezası olarak kalması nedeniyle hiç de caydırıcı özellik taşıyamaması, kanunun ruhuna aykırı düşer ve kanunun büyük eksikliğidir.

Bir diğer deyişle, bu kanun ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, hayvan haklarına ilişkin olarak, gerekli yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin, denetimleri usulüne uygun yapmayanların, işbirliği sağlamayanların, hayvanların haklarına tecavüz eden ya da bu haklarını istismar edenlerin, gerçek ya da tüzel kişi olsun, hayvanlara karşı suç işlemiş olduklarını kabul etmek gerekir. Bu kanun içeriğinden de bellidir. Mevcut durum, kanun tekniği bakımından, bu cümle ile açıklanmaktadır.

Kanunun kapsamını ve amacını açıklayan 2. maddede de; "hayvanlara karşı işlenen suçlar" kısmının belirtilmesi, özellikle gereklidir. Kanun her ne kadar KABAHAHLER KANUNU hükümlerine tabi olsa da, bu yasa değişikliği teklifi ile öncelikle bu kanunun kabahatler kapsamından çıkarılıp SUÇLAR kapsamı altında değerlendirilmesi arzu edilmektedir. Toplumdaki genel beklenti de, hayvanlara karşı işlenen fiillerin kabahat değil bilakis suç olarak değerlendirilmesi ve en azından bu fiili işleyen kişinin sabıkasına bu suçun işlenmesi yönündedir.

Zaten Kanunun mevcut kapsamı da; sadece sınırlama, denetim ve yükümlülükler olmayıp aynı zamanda hayvan haklarına karşı işlenen suçları da içermektedir.

MADDE 3- Güçten düşmüş hayvan, sadece binek ve yük hayvanı olarak algılanmamalıdır. Evde beslenen her çeşit süs hayvanı ya da evcil hayvan da doğanın kaçınılmaz bir gerçeği olarak güçten düşebilir. Kaldı ki, bu kanunun md 5/son fıkrasına göre, bu hayvanları barındıkları yerlerden tahliye etmek ya da tahliye zorlamak suçtur.

Dolayısıyla, yaşlanma ya da sakatlanmanın, doğanın bir gerçeği olduğunu kabul etmek, bunun sadece binek ve yük hayvanları için geçerli olamayacağını aslında tüm hayvanların başına gelebilecek çok doğal bir olgu olduğunu temel prensip olarak kabul etmek gerekir.

Bu nedenle, işbu cümlelerin de eklenmesi, tüm hayvanların yaşam boyu hakları olduğunu da kabul etmekle eş değerdir. Kanunun yapılma tekniğinin de kendi içindeki diğer maddeler ile uyumlu olması gerekir.

5199 sayılı kanunun tanımlar bölümünde, "HAYVAN BAKİMEVİ" tanımlanmamasına rağmen, bu kavramın ileriki madde değişikliklerinde de bu şekliyle geçtiği görülecektir. Bu kanunun uygulama yönetmeliği de barınak yerine hayvan bakımevi kavramı üzerinde durur. Uygulamada hayvan bakımevleri birer sağlık ocağı, veterinerlik ofisi, klinik hatta rehabilitasyon merkezi olarak çalışması gerekirken, bu merkezler, maalesef insanlar tarafından terk edilmiş bir çok sağlıklı kedi ve köpeğin bulunduğu, "hayvan barınağı" adı altında çok kötü şartların mevcut olduğu ve adeta bu hayvanların yaşamaya mahkum edildiği, mekanlar haline dönüşmüştür.

Halbuki, hayvan bakımevine gelen tüm hayvanların tedavilerinin yapıldığı birer küçük hastane olması, asıldır. Barınak olarak algılandığında, hem buraya gelen yardıma ve bakıma muhtaç hayvanlar gerekli faydayı göremeyecek hem de insanlar barınaklara sahipli köpeklerini bırakmak konusunda teşvik edilecektir. Bakımevi müessesesinin yardıma muhtaç hayvanlar için uzun yıllar hizmet etmesi gereken yerler olması düşünülürken "barınak" kavramının kesinlikle en kısa zamanda kaldırılması ve pratik hayata bu şekliyle geçirilmemesi asıldır. Barınak kavramı, bu haliyle kaldığı sürece, geçici hayvan severlik hissine kapılan insanlar tarafından da "nasıl olsa Devlet onlara bakar" zihniyetiyle, hayvanların terki teşvik edilecektir.

Çünkü adına barınak denilen hayvan bakımevleri , aşırı yoğunluktan ve var olma amacının dışında kullanılmaktan; adeta birer ölüm kampı, hayvanların adeta zorlukla yaşamaya mahkum edildiği, zorla nefes aldıkları, gözlerden irak birer işkence merkezi haline gelmiştir.

Dolayısıyla, "Hayvan bakımevi" kavramının, kanuna tanım olarak intikali, hayvan haklarının korunduğu merkezler olması açısından zorunludur.

Hayvan bakımevi adı altındaki merkezler sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların yaşamsal ihtiyaçlarının karşılandığı, tıbbi yardım alabildikleri, çevreye uyumsuz bireylerin diğerlerine zarar vermesinin engellenerek rehabilite edildikleri, yapılabiliyorsa sahiplendirildikleri merkezlerdir. Oysa, sağlam hayvanlar dahi bu " barınak" adı verilen ölüm kamplarında ölüme mahkum edilmektedir.

Sonuç olarak kanunun ruhuna uygun olarak hayvan bakımevleri, sadece bakıma muhtaç sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların bakımevi olarak biçimlendirilmelidir. Ne kadar kötü olursa olsun isminin bakımevi olması, fiilen de bu merkezlerin uzun vadede hayvanlara bakılan bir ev olduğu yerlere dönüşmesine yardımcı olur. Barınak kelimesi zaten kelime anlamıyla betondan, zincirli hayvanların bağlandığı hapishaneleri çağrıştırmaktadır.

Teknolojinin getirdiği olanaklar sayesinde, hayvanların hem sağlığının korunması hem sahibinin belirlenmesi hem de barınaklarda insanların sahip oldukları hayvanları kaybetmemesi adına ve daha da önemlisi insan ve doğa sağlığı açısından yapılması gereken tıbbi tedavi ve aşılarının zamanında yapılması ve denetlenmesi, adeta tüm hayvanların çok basit bir yöntemle işaretlenmesi, asıldır. Bu pratik

hayvanların, gerekli tedaviyi, ne zaman, nasıl aldıkları hususu dışında, hangi hayvanın kimin sorumluluğunda olduğuna dair de çok kuvvetli kanıttır. Böylelikle, ülke genelindeki her tür sahipli hayvan kayıt altına alınmış olacaktır. Ayrıca, bu kişiler annenin veya yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla da yükümlü olmalıdır.

Ayrıca, uygulanan işaretleme işlemi hayvana acı vermemelidir. Hayvanlara acı, eziyet ve ıstırap çektirecek her türlü uygulamadan kaçınmak, bu kanunun özünün gereğidir. Bu nedenle, hayvanları kimliklendirip kayıt altına alırken daha az acı verecek bir yöntem olan microchip yöntemine radikal bir geçiş yapmak gerekir.

Özellikle salgın hastalıklar çıkması halinde ilk müdahalenin yapıldığı ya da güçten düşmüş ve bakıma muhtaç hayvanların tedavilerinin gerçekleştiği, özellikle bu kanunun 6. maddesinde belirtilen kısırlaştırmalarının, il hayvanları koruma kurulunun denetiminde yapıldığı veterinerlik hizmet merkezlerinin, olması gerekmektedir. Herhangi bir bulaşıcı hastalık bulunduran ya da bulundurması muhtemel olan diğer hayvanlara ve insanlara bulaştırma tehlikesi bulunduğu süreç içerisinde ihtiyaçlarının karşılandığı ve diğer hayvanlardan ayrı tutulduğu yerlere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu yerlerde söz konusu hayvanlar geçici olarak barındırılmalıdır. Hayvan sağlığının, müşahede merkezleri olmadan ve bilimsel veterinerlik hizmeti alınmadan sağlanması mümkün değildir. Hatta insanlara bulaşıcı hastalıkların geçmesinin engellenmesinde de, ilk kararı alacak ve hayvanları gerekirse uzunca bir süre karantina altında tutacak, bu süre içinde bakımlarını sağlayacak veteriner hekimlerden ve yeterli personelden oluşacak merkezlerin olması, kanun koyucu tarafından belirtilmiş ancak tanımlar kısmında bu husus unutulmuştur. O nedenle, "müşahede merkezi" kavramının, tanımlar kısmına eklenmesini, uygun görüyoruz. Bu merkezin çalışma esasları, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte ayrıntılı olarak belirtilecektir.

Bir varlık, haklarını savunmaya ne denli az muktedirse, bunu onun adına yapmak için üzerimize düşen sorumluluk o denli büyüktür. Bu anlamda onların savunmasız olduğunu düşündüğümüz andan itibaren korunmaları gerekliliği de ortaya çıkar. Bu kanunun hazırlanış gayelerinden en önemlisi hayvanların insanlar tarafından gördükleri eziyetlerin önüne geçebilmek ve zaten var olan haklarını savunurken hayvanlar adına onların sesi olabilmektir. Kanuna hayvan tanımını getirirken hissetme yetisi, kendine ait bir yaşamı ve korunmaya olan ihtiyacını göz önünde bulundurmak gereklidir.

Eşitlik ilkesine göre temel unsur, söz konusu varlığın çıkarları her ne ise bu çıkarların göz önünde bulundurulmasıdır. Temel eşitlik ilkesi, eşit muameleyi değil eşit önemsenmeyi gerekli kılar. Hissetme yetisi başkalarının menfaatlerini göz önünde bulundurma konusunda savunulacak en önemli unsurdur.

MADDE 4- Hukukta, ilkelerden çok, "haklar" önemlidir. Dolayısıyla, ilkelerden çok hayvanların haklarının sayılması, bu haklara uymamanın yaptırımları ve bu hakların, kanun koyucu ve uygulayıcılar tarafından kabul edilmesi, esastır. Madde başlığındaki "ilkeler" teriminin kaldırılarak, "HAKLAR" şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir.

Bu maddede eksik kalan en önemli cümle, hayvanların yaşam haklarının olmaması ve onlar için en büyük tehlikeyi arz eden ve bu kanun kapsamında da defalarca yaptırımları ile belirlenen, insanların taksirle ya da çoğu zaman bilerek ve isteyerek işledikleri suç unsuru teşkil eden müessir fiillere, maruz kalmalarıdır. Bu kötü niyetli davranışların en başında, insanlar tarafından hayvanların işkence, eziyet ve kötü muamele görmeleri gelmektedir.

Hayvanlar, işkenceye maruz kalsalar da, eziyet görseler de, sakat bırakılsalar da, sadist hareketlere maruz kalsalar da, tecavüz edilip organları parçalansa da, üzerine benzin dökülüp yakılsa da, bütün bunlara rağmen yaşamı bir şekilde her nasılsa devam eden bu hayvanların, yaşam hakları da bir şekilde devam etmektedir. Kanun metninde eksik kalan "yaşam hakkının" bu ek cümle ile tamamlanması gerekir.

1990 yılında, Alman Medeni Kanununun 90. maddesinin son fıkrasında yapılan değişiklikle, hayvanların bir eşya olmadığı, sonradan eklenmiştir. Bir çok kanunumuzun temel aldığı İsviçre ve Alman Medeni Kanunundaki bu değişikliğin, bizim hayvan hakları yasasına da özellikle dercedilmesi gerekmektedir.

İnsanların yaşayan tüm canlılara karşı, çektikleri acıyı hafifletmek ya da engellemek gibi ahlaki bir yükümlülüğü vardır. Acı çeken bir canlının acısını önemsememek, hiçbir ahlaka sığmaz. Burada söz konusu olan evcil ya da süs hayvanı değil ayırım yapmaksızın bütün hayvanlardır. Bu sebeple kapsam genişletilerek sadece evcil hayvanların değil tüm hayvanların türüne özgü şartları olarak değiştirilmiştir.

Değişiklikle "hak" kelimesinin girmesi ile madde metni, kanunun adına ve ruhuna uygun hale getirilmiştir. Suç işlendiğinde ya da gerekli önleyici kolluk görevinin yerine getirilmesi gerektiğinde, ilgili kurumlar ya da kamu idareleri, "görev alanlarına girmediği" gerekçesi ile konuyla ilgilenmemektedirler. Sorumluluğun ve denetimin, kanunla açık bırakıldığı durumlarda, ya da ihtilaf halinde, ilgili ve yetkili idari bir makam, başvurulacak bir merkez ya da bu merkezin denetlediği kurumlar belirli olmamakta, sorumluluk paylaşılmamaktadır.

Dolayısıyla, kanun koyucunun bu önemli görevi, öncelikle o bölgenin en büyük mülki amirine vermesi kabul edilmelidir. Zaten Türkiye Cumhuriyeti'nin bir kanunu olan 5199 sayılı kanunun da, uygulanmasını ve korunmasını sağlamak, bu konu ile ilgili gerekli denetimleri yapmak, öncelikle o bölgedeki en büyük mülki amirin sorumluluğunu ve denetimini gerektiriyor olmalıdır. Öte yandan, 5199 sayılı Kanunun 18. maddesinde de açıklandığı üzere, mülki amirlere, görevlerinin yapılmasında en büyük desteği, gönüllü kişiler verecektir. Yoksa tek başına mülki amirlerin, bu görevin altından kalkması, zaten beklenemez.

Hayvanların haklarının korunması açısından, ülkemizde çalışan bir çok gönüllü, gerçek ve tüzel kişi bulunmaktadır. Bu görevin tamamıyla Devletin kurumlarına ya da idarecilerine bırakılması, beklenemez. Devletin ilgili kurumlarının tek başına böyle ağır bir yükün altından kalkması da beklenemez. Tüm dünyada bu çeşit çalışmalarda, gönüllüler yerel yönetimlerle işbirliği yaparlar. Nitekim kanun koyucu, 5199 sayılı Kanunun 18. maddesinde buna değinmiştir.

Gönüllü kurumlar ve kişiler olmadan tam anlamıyla ne eş güdüm sağlanabilir ne de sorunlar çözümlenebilir. Yerel idari makamlar ile gönüllü gerçek ve tüzel kişilerin işbirliği içinde çalışması, maddi desteğin tam olarak sağlanması, problemlere bilimsel ve akılcı çözümlerin üretilmesi, ne gönüllülerin ne de Devletin tek başına yapabileceği bir iştir. Dolayısıyla, birlikte yapılacak çalışmalar, karşılaşılabilecek sorunların asgariye indirilmesini sağlayacak, kısırlaştırma, aşılama, itlafın önüne geçme gibi durumlarda, gönüllülere, Devlet kurumlarının şart olan tam desteği sağlanacaktır. Nitekim, uygulamada da, bu konuda, gönüllülerle işbirliği sağlayan bölgeler başarılı olmuş, bu konuda önyargılı olan, gönüllülerin desteğini istemeyen ya da sadece Devletin bir şeyler yapmaya çalıştığı ve gönüllülerin çalışmalara yardım etmediği bölgeler, ilerleme kaydedememiştir. Bu maddeye eklenecek bu fıkra, aslında 5199 sayılı

Kanunun 18. maddesini teyit eder nitelikte olacak ve kanun içinde uyum olmasını sağlayacaktır.

MADDE 5 - Ülkemizde, maalesef, her isteyen, her hangi bir yeterliğe sahip olmadan, ülkedeki " ilkel barınak" gerçeklerini ve terk edilen hayvan sayısını bilmeden geçici bir hevesle, çok kolay hayvan sahibi olabilmektedir. Ev hayvanları üzerinde yaratılan talep sonucu oluşan ticari ekonomik hacim, genellikle geçici bir hevesle "pet shop"lardan alınan ya da yurda ekonomik düzeyi düşük yabancı turistler tarafından kaçak olarak sokulan hayvanlardan temin edilmektedir.

Kısa bir süre sonra, bu heveslerini satın alarak tatmin eden insanlar, bu defa, bu hayvanları, hayvan koruma derneklerine, barınaklara ya da rahat barınabilsinler diye ılıman iklimi olan bölgelere rahatlıkla terk edebilmekte, arkasından doğabilecek sağlık sorunlarını, çevre ve hijyen problemlerini, hayvanların trafik kazaları sonucu sakat kalmalarını, barınakların kapasitesinin dolmasını ve bunlara maddi desteğin zaten az olması nedeniyle gerekli bakımlarının sağlanamaması gerçeğini, bu durumun gelebileceği vahim boyutu öngörememektedirler.

Bu problemi yaratan bazı hayvan severler, bu bilince sahip değildirler. Evcil hayvan sahiplenmenin eğitimi almadan ve bu eğitimin gerektirdiği sorumluluğu taşıyamayan, bir kimsenin, evcil hayvan sahiplenmemesi gerekmektedir. Verilen eğitim sonucu yeterli görülenlere bu belgenin verilmesi halinde bir derecede olsa, bu korkunç ticaretin, kontrolsüz hayvan üretiminin ve kaçak ithalatın önüne geçilebilecek, hayvanların haklarının korunması o derece rahat olacak, hayvanlar üzerinden ticari istismar kısmen de olsa zaman içinde azalacaktır.

Bu fıkranın uygulanabilmesi için 5 yıllık geçiş süresi öngörülmüştür.

Öte yandan, barınak adı verilen yerlerde tutulan tüm sahipsiz hayvanlar, bu yerlere geldikten sonra kayıt altına alınıp belediye adına kayıtları yapıldıktan sonra, artık idari makamlar, barınaklar içinde gizli itlaf yapamayacak ya da bu hayvanların gelişigüzel bakımsızlıktan ölmesi halinde sorumluluktan kurtulamayacaklardır.

Genetik bozuklukların, yavrulara geçmesi neticesinde yeni doğan birçok hayvan acı çekmekte ve uyutulmak zorunda kalınmaktadır. Halbuki veteriner hekimlerce yapılacak tetkiklerle, bunların önüne geçmek mümkündür. Bunun dışında, ticari kazanç hırsıyla, hayvanın sağlık durumunun uygun olup olmadığına bakılmaksızın, yeterli ara verilmeden, sık sık doğum yaptırılarak hayvanların bitip tükenmesine ve hatta ölümüne sebebiyet verilmesine engel olmak istenmiş bu nedenle bu düzenleme yapılmıştır.

5199 sayılı Kanun ile getirilen bu madde, hayvan severlerin hakkını savunuyormuş gibi görünse de aslında bakıma muhtaç, terk edilmesi halinde doğal ortamında yaşamayacak hayvanların haklarını belirtmektedir.

Uygulamada, maalesef, toplu yaşam mekânlarında, bireyler arasında çok farklı konularda çıkan ihtilaflar, mahkemelerde bu konuda hiçbir kusuru olmayan hayvanların neden olduğu gerekçesine kadar gelip dayanmaktadır. Örneğin; ömrünün sonuna gelmiş yaşlı bir ev hayvanının yaşadığı ortamdan tahliyesine, dışarı bırakıldıklarında toplu olarak zehirlenmelerine, belediyeler tarafından zorla toplanarak barınak adı verilen işkence merkezlerine götürülmesine neden olmaktadır. Apartman yönetim planlarındaki mutlak yasak, yasadan daha üstün tutulmaktadır.

Halbuki doğal yaşama ortamını, zaten insan yüzünden terk etmek zorunda kalan evcilleşmiş ve bir şekilde barınmaya başlamış hayvanların daha sonradan tekrar sokaklara, barınaklara salınması, hukuken korunamaz. 5199 sayılı Kanun, bunu ilke olarak sağlamıştır. Fakat uygulamada, değişik konularda ihtilaflı olan kimselerin, sırf hayvan sahibini ızzar etmek için hayvanları, mahkeme kararı alarak evden tahliye zorladıkları görülmektedir. Aradaki ihtilaf başka bir konudan doğmuş olsa bile, suçlu hayvanlar gösterilmektedir.

Oysa burada hakkı zedelenen, istismara uğrayan belki bakıma muhtaç ya da sakat, diyetle ihtiyacı olan, böbrek hastalığı olan bir hayvandır. Bunun yıllar sonra tekrar sokağa atılmasını, bu kanun himaye etmez. Öte yandan, Türkiye, 15.7.2003 tarihli "EV HAYVANLARININ KORUNMASINA DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUNU", TBMM de kabul etmiş ve bu kanun Cumhurbaşkanının da onayı ile Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Diğer deyişle, 1982 Anayasasının 90. maddesine göre, uluslararası sözleşmeler, kanun hükmündedir. Türkiye, zaten ev hayvanlarının korunmasını, kanun ile kabul etmiştir. Bunun aksine olarak özellikle bakıma muhtaç, doğaya uyum sağlaması beklenemeyecek hayvanların tahliyesi yönünde onları terk etmeye zorlamak, kanunlara aykırıdır. Kaldı ki 5199 sayılı Kanun da, böyle bir işlem yapan, hayvanlarını terk eden kişilere de ceza yaptırımı getirmiştir. Kanunun kendi içinde ve diğer kanunlar arasında uyum içinde olması, hukuk tekniği açısından gerek şarttır.

Hele özel sözleşmeler ile bu kanunun aksine sözleşmeler yapmak ve bunların geçerliğini kanunlardan öncelikli olarak görmek, hukuka tamamıyla aykırıdır. Bu nedenle, ilgili cümlelerin, kanuna özellikle eklenmesi, bu maddenin lafzından öte ruhunu da belirtmek açısından, kanunu uygulayacak olan mercilere, kanun gerekçesini okurken de yol gösterecektir.

Öte yandan, tüm sahiplendirmelerin, micro-chip yöntemi ile kayıt altına alınması gereklidir. Böylece tüm hayvanların kontrollü olarak üremesi, hastalıklarının ve sahiplerinin takip edilmesi açısından büyük kolaylık sağlanacaktır. Uzun vadede, sahipsiz hayvan dahi sokaklarda kalmayacaktır. Bunun denetiminin, en büyük mülki amir denetimi altında olması gerekir.

Yıllar önce apartman yönetim planlarına koyulmuş ev hayvanı beslenemez yasak hükmü ile rahatsızlık vermeyen ev hayvanları da mahkeme kararı ile tahliye edilmeye çalışılmaktadır. Uyuşmazlık komşular arasında başka konulardan kaynaklansa, hatta hayvan hiç rahatsızlık vermese bile hayvan beslemek bahane edilerek tahliye yolu açılmaktadır. Bu yasak hüküm sonucu ev ve süs hayvanları sokaklara ve bakımevlerine terke zorlanmakta ya da hayvan sahipleri mecburen bu yolla evlerini terk etmeye mecbur kalmaktadır. Oysa rahatsızlık vermediği bilrkişi raporu ya da mahkeme kararı ile tespit edilen bir hayvanın durup dururken böyle bir yasak madde nedeniyle tahliye edilmesi bahanesi olmamalıdır. Durum mahkeme tarafından tespit edilmelidir.

MADDE 6- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Kanunu'na göre (eski 3285 sayılı yasa) belediye, bir bölgede kuduz şüphesi durumunda, o şehir veya kasaba sınırları içerisindeki tüm hayvanları koşulsuz olarak öldürme yetkisine sahiptir. Bu kanun maddesi, çevrede bulunan sahipli-sahipsiz tüm hayvanları kapsamı dolayısıyla, büyük bir tehlike içermektedir. Bu kanunda yer alan "herhangi bir şüpheli belediye sınırları içindeki hayvanların itlafı", tüm belediye sınırlarının aralıkla itlafı olması dolayısıyla uygulamada çok büyük bir alanda, bir anda büyük bir itlafa

dönüşebilmektedir. Bu madde, iptal edilmelidir. Bir canlının, sahipsiz veya güçten düşmüş olması, onun ölüm nedeni olamaz, olmamalıdır. Müşahede merkezleri ve barınaklar, mutlaka kurulmalı ve bu durumdaki canlılar, orada koruma ve bakım altına alınmalıdır.

Ayrıca 5996 sayılı Kanunun, hayvanların yaşam hakkını açıkça ihlal etmektedir ve 5199 sayılı Kanunun ruhu ile çelişmektedir. Hem hayvan haklarını tanımak daha sonradan da tek bir cümle ile istisna oluşturarak ve bu istisnayı da çok geniş kapsamlı olarak tutarak onları topluca katletmek, yaşam hakkının savunulması ile tezat oluşturmaktadır. Ekli gerekçe maddesi, böyle bir durumda oluşabilecek olasılığı, ortadan kaldırmaya yöneliktir.

Kolay yöntem, toplu itlaf ya da şüphe halinde sorundan kurtulma yerine bilimsel olarak olayı çözümlmek hayvan başına çözmek ve tespit etmeye yöneliktir.

Daha sonradan tahsis edilen bu arazilerin, amacı dışında kullanılmaması gerekmektedir. Hayvan bakımevi olarak özgülünen bu yerlerin, öncelikle bu amaç için hizmet etmesi ve hizmetinin bu koşullarla devam etmesi asıldır. Başka amaçlar için görünürde bakımevi – barınak-müşahede merkezi olarak tahsis edilen yerlerin, başka amaç için kullanılmaması gerekir.

MADDE 7- Veteriner hekimlik mesleği insan ve hayvan sağlığının korunmasını hedef almış, ticari olmayan bir meslektir. Ancak zaman zaman bu mesleğin saygın kimliğini ticari kazançlara alet etmek isteyen ya da isteyebilecek kötü niyetli kişiler olabilir. Veteriner hekimlik mesleğinin icra kuralları ile uzaktan yakından ilişkisi olmayan, kaçak, hasta hayvan satışı, hayvanların olumsuz koşullarda barındırılması, hayvanlara zarar verecek ürünlerin hayvanlara yedirilmesi veya uygulanmasına, aracılık edilen ortamlar oluşabilmekte, hayvanlar bu sebeple hastalanmakta, kötü şartlara maruz kalmakta ve acı çekmektedirler. Kanunun amacına uygun olarak bu madde eklenmiştir.

Bir hayvanın, kendi sağlık nedeni, tıbbi müdahaleyi gerektiriyorsa, bu yasak kapsamına girmemelidir. Yanlış ve eksik bir anlamaya yer vermemek için bu cümlelerin eklenmesini uygun görüyoruz.

Kısırlaştırma, özellikle hayvan nüfusunun kontrol altına alınabilmesi ve onların yaşam kalitelerinin daha iyi olabilmesi açısından şarttır. Zaten bu kanun da bunu teşvik etmektedir. Dolayısıyla, yasak işlemler kapsamında, özellikle “kısırlaştırma” istisna tutulmalıdır.

MADDE 8- Hayvan hakları yasasında hiçbir şekilde hayvan deneyi kabul edilemez.

Hayvanlar üzerinde deneyler, ülkemizde de maalesef, hiçbir kurulun izni alınmadan gelişi güzel, hatta Devlet kurumlarında bile yapılmaktadır. Oysa dünyada, deneylerden önce alternatif farklı yöntemler üzerinde öncelikle durulmakta, eğer sonuca alternatif yöntemlerle ulaşılabiliyorsa deneyden vazgeçilmektedir. Deney yapılması kaçınılmaz ise hayvanın deney sonrası organlarının eksik kalması ya da deney sonrası bu suretle ağrı, acı ve bedensel zararların ortaya çıkması halinde, deneye maruz kalan hayvanların sonradan bakımlarının yapılmadığı gözlemlenmektedir.

Halbuki bilimsel deneye maruz kalan hayvanların bile deney sonrası tedavilerinin büyük bir özenle yapılması gerekmektedir. Amaç, deney sonucu bilimsel bir veri almak ve bu veriyi, insanlığın ve tüm canlıların yararına kullanmak olmalı.

sağlamak gerekir. İnsan gıdası olarak faydalanılacak hayvanlar da korunmalıdır. Dişi hayvanlar erkeklerle göre doğum olayından ötürü, yaşamları boyunca daha fazla acı çektikleri için, yaşam sürelerinin de uzun olması hakkına sahip olmalıdırlar. Bu sebeple, üreme yetenekleri doğal yollarla sona erinceye kadar kesilmemelidirler. Kuzu, oğlak, buzağı ve benzeri, yavru veya gebe/dişi hayvanın yansıra, ülkemizde sayısı çok azalmış bulunan deve-kesimi de kesinlikle yasaklanmalıdır. Onların da uygun koşullarda bakılmalarını sağlayacak, acemilerin ve çocuk yaştakilerin ellerine bıçak alarak hayvan kurban etmesini engelleyecek maddeler eklenmelidir. Şu halde, 'Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu kanun hükümleri çerçevesinde, yaşama hakkına sahiptir' hakkını kabul etmek, temel dayanak olarak almak yeterlidir; istisna belirtmeye gerek yoktur.

Özetle, kurban bayramı zamanında, törenlerde, adak kesimlerinde, bu kesim işlemi, hayvana saygı duyulabilecek ve ona en az acı veren yöntem ile yapılmalıdır.

Öte yandan, gerek 3872 sayılı Çevre Kanunu gerekse sağlık ve hijyen koşulları nedeniyle, öldürme işleminden sorumlu kişi, hayvanın kesin olarak öldüğünden emin olmadan hayvanın ölüsünü ortadan kaldıramaz.

MADDE 13- Kanunda belirtilecek yöntemler dışında hangi amaçla olursa olsun, hayvan öldürmenin suç olduğu, hem 5199 sayılı Kanun ile hem de TCK ile kabul edilmiştir. 5199 sayılı Kanun ile 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Kanunun ilgili hayvan itlaf etmek hükmü de kaldırılacaktır. Dolayısıyla zabitanın ya da belediye veteriner işleri müdürünün, en fazla kullandığı, özellikle sokak hayvanlarını "itlaf ve zehirlemek" yöntemleri de, yukarıda sayılan maddelere yasak olarak eklenmelidir. Çünkü uygulamada, en fazla karşılaşılan yöntem, örf ve adetlerimizde hiç yeri olmayan, hayvanlara can çekiştirerek, toplu olarak ve üstelik kamuoyunun antipatisini çekerek yapılan toplu kıyım şeklinde gerçekleştirilen öldürmelerdir.

Diğer yandan tehlikeli hayvan türü yoktur. Kontrolsüz havyan vardır. Hayvanın değil sahibinin cezalandırılması gerekir. Konuyu da sadece kedi köpek olarak sınırlamamak gerekir.

Ayrıca, yasak olan hayvan öldürme metotlarına, birçok yöntem daha eklemek mümkündür. Burada yazılmadığı için; döverek, zehirleyerek, vurarak, kumar oynatmak maksadıyla hayvanları birbirine öldürterek hatta keskin bir cisim kullanarak, kafeslerde aç bırakarak, dondurarak öldürmek, serbest statüsünde olacaktır ki bu son derece sakıncalıdır.

Burada önemli olan, kanunun lafzından çok ruhunun temas ettiği husustur. Ne şekilde olursa olsun, hayvanları, bu ve sayılan benzeri yöntemlerle öldürmek, asıl-amacı hayvan hakları olan bu kanunun, kapsamı ve hayvan haklarının varlığı ile bağdaşmaz.

MADDE 14- Pratikte ayrıca hayvana en fazla kötü muameleyi, bizzat hayvan sahibinin yaptığı durumlar da vardır.

Kendi hayvanına 5199 sayılı yasa kapsamında sayılan her türlü kötü muameleyi yapan sözde hayvan severler yapmaktadır. Bu kişilerin, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi hayvan sahiplenmesi, en az on yıl boyunca yasaklanmalı, soruşturma re'sen savcılık tarafından yapılmalı, kötü durumda olduğu tespit edilen hayvanlara, il çevre müdürlüğü tarafından değil, doğrudan mahkeme tarafından el konulmalı, mahkeme tarafından yargılama yapılmalı ve böyle bir suç için çevre müdürlüğünün makbuz

kesip tahsilat yapması ile fail bu durumdan sıyrılamamalıdır. Cezaların yaptırımı caydırıcı olmalı herkes kolay kolay bu şekilde hayvan sahibi olamamalıdır.

MADDE 15- “ HAKLARINI” kelimesi, giriş bölümünde arz ettiğimiz ve gerekçelendirdiğimiz üzere, kanun içinde terminoloji açısından tutarlı olmak için bu maddeye de eklenmelidir.

Komisyonlardaki kişileri, hayvan hakları konusunda bilgilendirecek ve kendisine danışılacak bir avukatın muhakkak bu toplantılarda olması, alınacak ve uygulanacak kararların, hukukiliği bakımından önem taşımaktadır. Son zamanlarda, barolarda hayvan hakları ile ilgili komisyonlar kurulmaktadır.

MADDE 16- “HAKLARINI / HAKLARININ” kelimesi, giriş bölümünde arzettiğimiz ve gerekçelendirdiğimiz üzere, kanun içinde terminoloji açısından tutarlı olmak için bu maddeye de eklenmelidir.

MADDE 17- Halen yürürlükte bulunan ve Resmi Gazete’de, 03 Temmuz 2004 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren Çevre Bakanlığınca çıkarılan “Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik” ile İçişleri Bakanlığı tarafından 09 Ekim 2005 Tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan “İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği”, bu kanuna dair çıkarılacak yönetmelikle, hem uyum içinde olmalı hem de bu yönetmeliklerin çıkmasında tutarlılık olması açısından aynı etki derecesinde olmalıdır.

Çünkü adı geçen yönetmeliklerde, kaçak avcılığa karşı mücadele için Bakanlık; gönüllü müfettişleri devreye sokmuş ve bunların yetkilerinin Çevre Bakanlığınca verileceğini, sivil vatandaşların da Devletin eksik kaldığı bu görevde yardımcı olabileceğini, gönüllü kişilerin yerel idarelerle eşgüdüm içinde çalışabileceğini bildirmiştir.

Aynı şekilde, hayvanların haklarını savunan sivil toplum örgütünde çalışan bir çok kişiye de bu yetkinin verilmesi, bu kanunun uygulanmasında ortaya çıkabilecek bir çok boşluğun,gönüllülerce doldurulmasında, icra makamlarına yardımcı olacaktır. Çünkü tek başına, kamu otoritelerinin, bu kanun kapsamında suç işleyen faili yakalamaları mümkün değildir. Bu konuda bahsi geçen yönetmelikler, kanun koyucuya yol göstermeli, 5199 sayılı kanunun 18. maddesine göre çıkarılacak yönetmelik gönüllülere de suçun failini tesbit ve hatta faile tıpkı Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik’te olduğu gibi faili savcılığa ya da ilgili birimlere bildirme konusunda tam yetkili olmalıdır.

MADDE 18- Bilindiği üzere Yasada, Ev ve Süs hayvanları sahipli hayvanlar olarak tanımlandığından yasanın ruhuna uygun olarak değiştirilmiştir. Sahipli hayvanın, mali açıdan, yasa ile desteklenmesi, belirli bir menfaate hizmet etmemektedir. Oysaki sokaktaki sahipsiz hayvanın, mali desteğe ihtiyacı, inkar edilemez bir gerçektir.

5199 sayılı Kanunun mevcut halinde önemli bir gelir kaynağı olarak yer alan hayvanlar üzerinden para kazananlardan tahsil edilecek paylar kaldırılmış ve tüm mali yük, Çevre Bakanlığı’nın zaten kısıtlı olan bütçesine yıkılmıştır. Bu değişikliğin neden yapılmış olduğu açıktır. Bu değişiklik, bugüne kadarki uygulamanın aksine, artık hayvanlar üzerinden elde edilen gelirden yine hayvanlar için pay almayı düzenlemiştir.

Bu gelirler; hayvanların korunma ve bakımını üstlenenlerin standartlarını belirleyerek, kurmak zorunda oldukları bakım evlerinde, müşahede merkezlerinde kullanılmak üzere barındırılan hayvan sayısı kriter alınarak, geri dönüşümsüz, destek amaçlı dağıtılmalıdır. Veterinerlere tahsisat ayrılmalı, altyapı çalışmaları tamamlanmalıdır. Maddi kaynak olmadığı sürece, bakanlıkların ya da yerel yönetimlerin tek başına bu işle başa çıkmaları mümkün değildir.

Derneklerin ve vakıfların sahip oldukları bakım evleri, yine barındırılan hayvan sayısı baz alınarak, çalışanlarının giderleri, araçlarının yakıtı, temel büro ihtiyaçları, nakdi ve ayni (gıda, ilaç, tıbbi malzeme, araç gereç) yardımlarla karşılanacak şekilde, geri dönüşümsüz olarak desteklenmelidir.

MADDE 19- Eğitici yayın saatleri yetersiz olup artırılmıştır. Bu yasanın temelde işleyebilmesi, özellikle çocuklara ve yetişkinlere, eğitim programlarının verilmesi ile mümkündür. Uygulamada yaptırımların az olması nedeniyle, çoğu televizyon veya radyo kanalı, bu tür yayınlar yapmamakta ya da yapıyorlarsa da yayın saatlerini, izlenme oranının en düşük olduğu zaman dilimleri arasından seçmektedirler. Oysa her gün, 30 saniye boyunca, izlenme oranı en yüksek saatte verilecek küçük yayın, hayvan sevgisinin aşılmasında tüm topluma doğru mesajlar verecektir.

MADDE 20- Trafik kazasına uğrayan sokak ya da sahipli hayvanlara çarpanların, bu hükmün gereğini yerine getirmeleri için yaptırımının da muhakkak idari para cezası ile birlikte yine trafik suçu ile bağlantılı olması gerekir.

Gerekli tedaviyi yaptırmayanların, trafik sicilinde, durumun belgelenmesi gerekir. Bu durum, kanunun cezalar bölümünde de açıklanmıştır. Sadece para cezası, mali durumu iyi olan kişiler için bir yaptırım oluşturmayacaktır. Tedaviden kaçan kişinin, ehliyetine bir yıl süre ile el konulması, kanunun işlerliğini sağlayacak, kazaya uğramış hayvanın can çekişerek ölmesine ya da ömrü boyunca bir bakım evinde yaşamasına neden olmayacaktır.

MADDE 21- Gerçekçi ve objektif olmak gerekirse, Türkiye'deki mevcut Hayvanat Bahçeleri, gerek yer açısından gerekse bakım şartları açısından insani ve ahlaki olmayan koşullarda olup vicdanları zorlayan bir hapisane halindedir. Bu yerler, Hayvanat Bahçesi olmaktan ziyade, doğada yaşaması gereken hayvanların, demir parmaklıklar arkasında beton ODACIKLARA hapsedildikleri adeta YAŞAMAYA MAHKUM EDİLDİKLERİ BİR HAPISHANE haline dönüşmüştür. Bu haliyle, ne çocuklara eğitim verilebilir, ne insanlara doğa sevgisi aşılanabilir ne de orada çalışan idari görevlilere karşı sempati beslenebilir. Her gelen bilinçli çocuk buradan ağlayarak ve üzülerek çıkmaktadır. Hayvanat bahçesi işletmek, maliyetli olduğu kadar sorumluluk isteyen külfetli bir iştir.

Bu işkence merkezi haline gelmiş, yıllardır devam edegelen bu uygulamanın, bir an önce sona erdirilmesi şu an için daha faydalıdır. Çünkü hiçbir yerel yönetim, buraları finanse etmek için yeterli kaynak ayırmamaktadır. Tüm dünyada bile hayvanat bahçeleri büyük sponzorlara rağmen hep zarar eden yerlerdir. O nedenle, her ilde de muhakkak hayvanat bahçesi kurulmasına, gerek olmadığını düşünüyoruz. Hayvanat Bahçeleri ile ilgili yapılması gerekenler, idare tarafından yerine getirilmemekte, Hayvanların etolojik özelliklerine aykırı ortamlar idare eliyle yaratılmakta, yasalar kağıt üzerinde kalmakta, zaman geçtikçe de oradaki canlar daha çok zarar görmektedir.

Hayvan sevgisi aşılacak diye, doğada özgürce yaşayan bu hayvanları demir parmaklıklar ya da doğal ortamlarına aykırı alanlar arkasındaki bölgelerde hapsetme HAKKIMIZ yoktur. Bu bahçeleri ziyaret edenler, ayrıldıklarında hayvan sevgisinden daha çok, bir acıma ve insanoğlunun hayvana karşı yapmış olduğu bu büyük zulümü düşünerek ayrılmaktadırlar. Türkiye'nin yaşamış olduğu ekonomik gerçekler de göz önünde bulundurulduğunda, buralara uzun vadede dahi kaynak aktarılmasının zor olduğu, inkâr edilemez bir gerçektir.

İşkence merkezine dönüşmüş bu yerlerin, tamamen kapatılarak birer "botanik park" olarak çalıştırılmasının, doğa sevgisinin aşılması açısından da daha uygun olacağı kanısındayız.

MADDE 22- Bakanlık, gerek gördüğünde, her türlü yasaklama ve kısıtlamayı, özellikle ithalatın kontrolsüz olması nedeniyle alabilmelidir. Nitekim bu kanunun Geçici 3. maddesinde de, ithalatın, bu kanunun çıkmasından itibaren yasaklanması öngörülmüştür.

MADDE 23- HAKLARINI" kelimesi, giriş bölümünde de arz ettiğimiz ve gerekçelendirdiğimiz üzere, kanun içinde terminoloji açısından tutarlı olmak için bu maddeye de eklenmelidir.

MADDE 24- Madde ile verilen idari para cezalarına karşı kişilerin idare mahkemesine dava açabilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 25- İdarî para cezalarının ödenme süresi, cezaların nereye yatırılacağı ve süresi içinde ödenmeyen cezalar hakkında düzenlemeler içermektedir.

MADDE 26- Bu kanun, her ne kadar düzenlemiş olduğu yaptırımlarla Kabahatlar Kanunu olarak kabul edilmiş ise de, 21.yy'dan gün almaya başladığımız bugünlerde, hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm ülkelerde ve modern hukukta kabul edilmekte ve hayvanlara karşı işlenen suçlar, artık "kabahat" olarak değerlendirilmemektedir. Cezanın, "iki yıl asgari" olarak belirlenmesinin nedeni, ceza infaz yasalarımıza göre fiili olarak hapiste kalmanın alt limitinin iki yıl olarak belirlenmesinden kaynaklanmaktadır.

Kanunlar arasında, hem uyum olması hem de hukukta bir zihniyetin yavaş yavaş ülkemizde de değişmesi, uluslararası sözleşmelerle dahi Türkiye'nin bunu kabul etmesi ile özellikle 6. madde kapsamına giren suçların, idari para cezası yerine hapis cezasına çevrilmesi, yani hayvanlara karşı her türlü eziyetin kabahat olarak değil de suç olarak kabul edilmesi esastır. Bir diğer değişle bu hükümle, sanık, sonuçta yine para cezasına mahkum olacaktır ancak bu defa mahkum olduğu suç, idari para cezası değil, sabıka kaydına da işlenecek adli para cezası şeklinde olacaktır.

Genel kanun ve özel kanun açısından hem tutarlılık olması hem de cezanın yaptırımının kısmen daha etkili olması ve suçun bir daha işlenmemesi açısından, hayvan haklarını bu madde kapsamında ihlal edenlerin idari para cezası ile sorumlu olması, toplum tarafından da artık kabul edilmemektedir.

Bu madde ile yaptırım olarak artırılmış idari para cezası ile birlikte bu hastanelerin lisanlarının da Bakanlıkça kaldırılmasına karar verilmelidir. Aynı kanun maddesini, bir kez daha ihlal eden veterinerin ruhsatının ise iptal edilmesi, caydırıcı olması açısından uygun olduğu düşünülmektedir. Çünkü, burada söz konusu olan hayvan türünün yok olması gibi doğal dengeyi bozucu çok önemli bir suçtur. Bu suç işleyen

veterinerin, öncelikle bir yıl süre ile çalışma ruhsatının askıya alınması, tekrarı halinde ise tamamen ruhsatının iptal edilmesi gereklidir.

9. maddenin, gerekçesinde de açıklandığı üzere, amacı, hayvan üzerinde yapılan deney sonucu elde edilen bilimsel veriyi tüm canlıların yararına kullanmaktır. Bilimsel olmayan metotlarla hayvanlara işkence çektirilmesi, canlarının yakılması, onlara ızdırap çektirilmesi yoluyla deney yapılması, aslında bu kanun kapsamına göre hayvan haklarına tecavüzdür ve suç olarak kabul edilir. Türk Ceza kanunu ile orantılı olması için aynı oranda hapis cezası uygun görülmüştür. Bu deneyi yapan kişi, veteriner ise ruhsatının öncelikle bir yıl boyunca iptali, tekrarında ise tamamen iptal edilmesi gerekir. Bu eyleme karışan diğer kişilere de, 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası verilmesi gerekir. Ayrıca verilecek idari para cezasının miktarı da, cezanın caydırıcılığı bakımından artırılmıştır.

Hayvan kaçakçılığının teşvikinde en önemli sorunlardan birisi, hayvan sağlığı koşullarına uymayan "pet-shop" adında çalışan işletmelerdir. Bu işletmeler, satmış oldukları yavru hayvanları hem faturasız, hem menşei şahadetnamesiz hem de aşıları olmaksızın sağlık sorunları ile birlikte satmakta, sonradan da sorumluluk kabul etmemektedirler. Çoğu, denetimsiz olan ve yüksek kar marjları ile çalışan bu yerler, aslında insan sağlığını da tehdit eden bu hayvanların satışını, yaptırımların ve denetimlerin etkisiz olması nedeniyle, istedikleri gibi yapabilmektedirler. Hayvanlar, bulundukları kafeslere sığmamakta, çoğu zaman maliyetleri artmasın diye almaları gereken besin, su gibi temel ihtiyaçları karşılanmamakta, hijyenik olmayan daracık ortamlarda tutulmakta, belirli bir süre sonra kafeslere sığmayınca da sokaklara bırakılarak tekrar sokak hayvanı popülasyonunun artmasına neden olunmaktadır. Bu nedenle, gerekli tedbirleri almayan bu işletme sahiplerine, hem idari para cezası verilmesi, hem gerekiyorsa hapis cezası verilmesi, hem de bir daha bu işle iştigal etmemeleri için ruhsatlarının iptal edilmesi gerekir.

Bu yaptırımlar, özellikle hayvanları, kumar, eğlence ve gösteri amaçlı dövüştürenlere, onların haklarını ihlal edip tecavüze uğratanlara, onlar üzerinden haksız kazanç sağlayan kişilere karşı verilen idari para cezalarını kapsayacağından ve bu işi kumar amaçlı ya da zevk için yapanlara karşı etkisinin, daha da caydırıcı olması açısından para cezalarının bir misli artırılmış, özellikle bu işi kumar oynatarak ya da gösteri amacıyla yaparak ekonomik çıkar sağlayanlara ise hapis cezası öngörülmüştür.

12. maddeye eklenen son fıkraya göre, Dini amaç ve et hayvanı olarak tüketim amacı dışında bir amaçla hayvan kesmek ve kesim hayvanı statüsü dışındaki herhangi bir hayvanı kurban etmek veya kesmek, yasak olarak düzenlenmiştir. Türk örf ve adetlerine göre, bu hayvanları (at, eşek, kedi, köpek, vs.) kesmek ve tüketim amacı olarak topluma sunmak toplumsal infial yaratacak niteliktedir. Dolayısıyla, idari para cezasının artırılması gerekir. Bu maddenin uygulanması, bu kanunun 28. maddesinin (k) fıkrasının uygulanmasına da hâlel getirmemeli, şüpheli, aynı zamanda bu maddeden dolayı da ceza almalıdır. Hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm modern hukuk sistemlerinde kabul edilmekle birlikte hayvanlara karşı işlenen suçlar artık "kabahat" olarak değerlendirilmemektedir. Bu nedenle, idari para cezası yerine, alt limiti olan bir yıl hapis cezası öngörülmüştür.

Bu kanunun temeli, hayvanlara yaşam hakkı vermek olduğuna göre, bir hayvanın canının alınması gibi hassas olan bir hususun, kamuoyu vicdanına en uygun şekilde olması, bu işin en acısız şekilde gerçekleşmesinin sağlanması gerekir. Gerekçesi net olarak 13. madde de açıklandığı üzere, bu maddeye karşı aykırı davranışların idari para cezalarının artırılması uygun görülmüştür.

Hayvanlara, kasıtlı olarak kötü davranmanın, acımasız ve zalimce işlem yapmanın, hayvanları dövmenin, aç ve susuz bırakmanın, aşırı soğuğa ve/veya sığağa maruz bırakmanın, bakımlarını ihmal etmenin, fiziksel ve psikolojik acı çektirmenin cezası, idari para cezası olamaz. Bu kanunun kimi hükümleri, Kabahatler Kanunu çerçevesi içinde değerlendirilse de değişen toplum dinamikleri, kamuoyunun artık tüm canlılara karşı daha duyarlı olmasını getirmiş, cezaların daha etkili olmasını gerektirmiştir. Burada bahsi geçen suç, hayvanlara karşı hukukta tanımlanan "kötü muamele" olmayıp; onlara, kanun koyucunun da belirttiği gibi acımasızca davranılması, insan olmanın getirdiği güç ve ayrıcalık kullanılarak işkence edilmesidir. Hayvanların bir bakımevinde sorumluluğunu üstlenen belediye, veteriner işleri müdürü ve eğer varsa özel şirket yetkilileri de, aynı kapsam içinde sorumludur.

Hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm modern hukuk sistemlerinde kabul edilmekle birlikte hayvanlara karşı işlenen suçlar "kabahat" olarak değil, SUÇ olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca, ekonomik gücü yerinde olan birisine verilebilecek bir para cezası, kimi zaman teşvik anlamına bile gelebilecektir. Kaldı ki, mevcut TCK 151/2 maddesi, sahipli hayvanın öldürülmesi halinde, 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası düzenlemiştir. Kanun koyucunun, hapis cezasının alt sınırını, 4 ay olarak belirlemesinin nedeni; büyük olasılıkla, bu cezanın ön ödeme ile geçiştirilememesi ve sanığın işlemiş olduğu bu suçun, muhakkak sabıkasına işlenmesi olmalıdır. Buradaki yasa değişikliği teklifi ile aynı anda uyumlu olarak TCK 151/2 maddesinin de değiştirilmesi gerekir.

Aynı şekilde bu teklife eklenen 14/A maddesine göre (kendi hayvanına eziyet yapan kişiye de) bu yasadaki diğer maddelerle uyumlu olmak üzere, hapis ve adli para cezası verilmesi gerekir. İşlenen fiil kabahat olmayıp cürüm olması, savcılık ve mahkemelerin re'sen görev alanlarında değerlendirilmesini ve failin de buna göre yargılanmasını icap eder.

Yayın organlarının, aynı zamanda eğitim kuşaklarında hayvan ve doğa sevgisi aşılacak programlara yer vermemeleri ya da bunlara, izlenme oranı çok düşük yayın saatlerinde yer vermeleri, özellikle milyon dolarlarla ifade edilen bütçeleri elinde bulunduran çoğu şirket için burada belirlenen cezai yaptırım, çok semboliktir, hiçbir yaptırımı ya da caydırıcılığı yoktur. Bu nedenle, idari para cezasının daha makul düzeye çıkarılması gerekir. Üç uyarıya rağmen, prime time'da ya da normal sürelerde, yasanın aradığı yayını yapmayan televizyon ya da radyolara hem para cezasının verilmesi hem de yasada belirtilen süre çerçevesinde, prime time'larda RTÜK'ün belirleyeceği hayvan ve doğa sevgisi ile ilgili yayınların yapılmasının sağlanması gerekir. Ceza olarak alınan bedeller, hayvanların refahı, kısırlaştırılması gibi konularda kullanılmak üzere Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na aktarılır.

Bir hayvanı trafik kazası sonucu yaralayıp bakımını yaptırmayarak onun ölümüne sebep olan kişinin, trafik kaydına muhakkak işlediği suçun cezasının işlenmesi, trafikte bulunan sürücülerin, daha hassas olmasını, hayvanlara bir "mal" olarak değil de "can" olarak bakmasının gerekliliğindendir.

Bu kanun değişikliğinin-en büyük amaçlarından birisi, yurda kaçak olarak giren, özellikle de yurtdışına kontrolsüz olarak çıkartılan ve nereye gittiği tam olarak bilinmeyen sokak hayvanlarının, kaçak ve kontrolsüz ticaretini engellemektir. Bu durum detaylı olarak özellikle Geçici 3. maddede gerekçelendirilmiş ve teklif maddesi haline getirilmiştir.

Her ne kadar idari para cezaları, hukukta düzenlenmiş bir çeşit yaptırım olsa da hayvan haklarına karşı işlenen suçların cezasının, para cezası olması, bu kanunun yaptırımının olmaması anlamına gelir. Çünkü, ekonomik gücü yerinde olan birisine verilebilecek bir para cezası, kimi zaman teşvik anlamına bile gelecektir. Kaldı ki mevcut TCK 151/2 maddesi ile sahipli hayvanın öldürülmesi halinde, 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası düzenlenmiştir. Kanun koyucunun, hapis cezasının alt sınırını, 4 ay olarak belirlemesinin nedeni, büyük olasılıkla, bu cezanın ön ödeme ile geçirilememesini ve sanığın işlemiş olduğu bu suçun sabıkasına muhakkak işlenmesini sağlamak olmalıdır.

Bu suçların kovuşturulması re'sen cumhuriyet savcılıklarınca yapılıp sonuçlandırılmalıdır. Suçun takibi, şikayete bağlı olmamalıdır. Suç duyurusunda, suçtan zarar görenlerin olduğu gibi, durumu bizzat gören kişiler ile il hayvan ve haklarını koruma kurulları ve bu konuda çalışan vakıf-dernekler de suç duyurusunda bulunabilmelidir. Mağdur olan hayvan sahibi, şikayetinden vazgeçtiği takdirde, zarar gören taraf ve ülke genelindeki hayvanları koruma dernekleri, diledikleri takdirde bu davalara müdahil sıfatıyla katılabilmelidir.

MADDE 27- Hayvan haklarına karşı işlenen suçlar, kişiler tarafından olabildiği gibi kamu otoritesindeki yetkisini kullanan tüzel kişiler ya da orada çalışan görevli kişiler tarafından da haksız ve hukuka aykırı bir biçimde kullanılabilir. Hayvan hakları; eğer bu kişiler ya da azmettirenler tarafından her ne şekilde olursa olsun ihlal edilirse, verilecek cezalar bir misli oranında arttırılmıştır.

MADDE 28- Bu Kanunda suç olarak öngörülen fiiller başka kanunlara göre de suç ise, en ağır cezayı gerektiren kanun hükümlerinin uygulanması amaçlanmıştır.

MADDE 29- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Kanunu, hayvan itlafını kanuni hale getirmektedir ve bu kanunun ruhu ile diğer kanun çelişmektedir. 5996 sayılı Kanunun ilgili maddelerinin kaldırılması halinde, özellikle bu Kanunun 6. maddesinde olması gereken alternatif yöntem, anlatılmıştır. Anılan kanunun ilgili maddeleri, asıl amacı hayvanları korumak olan bu kanun ile tamamen çelişmekte, hayvan haklarını bir "şüphe" uğruna yok saymakta ve acımasız bir kıyıma dönüşebilecek harekete neden olmaktadır. Bu nedenle, 3285 sayılı Kanunun bu maddeleri, kaldırılmalıdır. Amaç, hayvanları ortadan kaldırarak çözüme ulaşmak değil, bilakis onlarla beraber toplumsal çözüm sağlamaktır. Bunların yerine kaim olmak üzere zaten bu kanunun 6. maddesinde nasıl davranılacağı ve hareket edileceği belirlenmiştir. Bir yandan Hayvan Hakları Kanunu düzenleyip diğer yandan büyük bir istisna bırakarak "şüphe halinde dahi" toplu itlafı, zehirlemelere izin vermek, kanunlar arasındaki başka bir tezatı oluşturacaktır. Kuduz ve benzeri sağlığı tehdit eden bulaşıcı hastalıklar nedeniyle, bu kanunun 6. maddesi ve bu maddeye bağlı olarak yayınlanacak yönetmelikler, ortaya çıkacak boşluğu dolduracaktır.

MADDE 30- HAKLARINI" kelimesi, giriş bölümünde de arz ettiğimiz ve gerekçelendirdiğimiz üzere, kanun içinde terminoloji açısından tutarlı olmak için bu maddeye de eklenmelidir.

MADDE 31- Özellikle yurda giren kaçak hayvan ithalatının önü kesilmediği sürece ve bunlara talebi körükleyen petshop'lar denetlenmediği sürece (hatta bunlara geliş güzel ruhsat verildiği sürece) yapılan çalışmalar aslında küçük iyi niyetli hareketler ve akıntıya karşı kürek çekmek olarak kalacaktır. Çünkü hayvan popülasyonu, bir şekilde kontrol altına alınmaz ise tüm yapılan çalışmalar boşa gidecek. Hayvanları korumak da savunmak da zorlaşacaktır.

Gelişmiş ülkelerin kendi memleketlerine insan bile sokmadan önce ne kadar tedbirli davrandıkları, insanlara vize, hayvanlara karantina ve aşı karnesi uygulamaları, hatta her türlü bitki tohumu girişinin bile sıkı denetime tabi tutulduğu, malumunuzdur. Halbuki bizde, bunu bir türlü uygulayamadığımız için, ev ve süs hayvanı ticareti yapanların, sırf ekmek parası kazanması için bu ticareti yapmalarına göz yumduğumuz için ve kontrol ile denetim mekanizmalarımızın gereği gibi çalışmayıp sırf kanunlarda kelime babında kaldıkları için hayvanlarla ilgili ortaya çıkacak hiçbir problemin önüne geçilememekte, üstelik hayvan barınaklarındaki çok kötü görüntülerin ortaya çıkması da engellenememektedir.

Özellikle, eski doğu bloku ülkelerinden ülkemize bu süs ve ev hayvanları yoğun bir şekilde girmekte, hatta bizim ülkemiz için özel üretim yapılmaktadır. Bunları çok ucuz fiyata mal eden bu kişiler, ülkemizin hem sağlık, hem de hayvan populasyon kontrolünü bozmaktadır. Yurt içinde satış yapanlar ise faturasız satış yaparak hem vergi ödememekte, hem de bu hayvanları uygun fiyatlara satmaktadır. Satılan bu hayvanlar ise geçici bir heves olarak alındığından bir kaç yıl içinde ya barınaklardaki olumsuz koşullara terk edilmekte ya da belediyeler tarafından itlaf veya zehirlenme gibi korkunç sonlara mahkum olmaktadır.

Öte yandan, aynı şekilde yurtdışına tırlarla ve gemilerle kaçak olarak kürk üretimi nedeniyle kedi ve köpekler kaçırılmakta, çok kötü ortamlarda istiflenmekte, yurtdışında da büyük olasılıkla bu hayvanların kürkünden faydalanılmakta, hatta hayvanların üzerinden uyuşturucu kaçakçılığı bile yapılmaktadır. O nedenle, her koşulda hem giriş hem çıkış sıkı şekilde kontrol altına alınmalı, kanunun yürürlüğe girdiği andan itibaren sınırlama getirilmelidir.

Bu kanunun, belki de en önemli maddesi bu geçici 3. maddedir. Hayvan ticareti 10 yıl boyunca, nüfus, kontrol altına alınana kadar, kesinlikle yasaklanmalı, diğer tedbirlerle ve

Aşılama, kısırlaştırma, micro chip – kayıt altına alma gibi yöntemlerle, uzun vadede, belki sokak hayvanı ve barınakların da ortadan kaldırılacağı öngörülmektedir. Yurda giren her 6 çift kedi ve köpekten, üreme sonucu, 6 yılda, 60 bin kedi köpek oluşmaktadır. Bu ticarete göz yuman görevliler hakkında da bu nedenle cezalar bir misli arttırılmıştır.

MADDE 32- Yürürlük maddesidir.

MADDE 33- Yürütme maddesidir.

5199 SAYILI HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı “Hayvanları Koruma Kanunu”nun başlığı “Hayvan Hakları Kanunu” olarak; Birinci Kısım Birinci Bölümünün başlığında yer alan “İlkeler” ibaresi “Haklar” olarak; 1 inci maddesinde yer alan “sağlamaktır.” ibaresi “sağlamak ve doğal yaşamlarından kaynaklanan ekolojik ve etolojik haklarını güvence altına almaktır.” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 2 inci maddesinde yer alan “ yükümlülükler ile” ibaresinden sonra gelmek üzere “hayvanlara ve onların doğal yaşam alanlarına karşı işlenen suçlar ve” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) ve (k) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; (l) ve (m) bentleri madde metninden çıkarılmış ve aşağıdaki bentler maddeye eklenmiştir.

“g) Güçten düşmüş hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde, yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle doğal hareket yeteneğini kaybetmiş bütün hayvanları,”

“(k) Hayvan bakımevi: Hayvanların aşılama, kısırlaştırma, tedavi ve bakımlarının, rehabilitasyon süresince yapıldığı, beslenme, barınma gibi ihtiyaçlarının sağlandığı, rehabilitasyon merkezini, Bakıma muhtaç, sahipsiz ve güçten düşmüş, doğası dışı agresif ve saldırgan tavırlar gösteren hayvanların rehabilite edildiği ve bu süre içerisinde ihtiyaçlarının karşılandığı merkezi,”

“ö) İşaretleme: Hayvanların yaşamı ve davranışları üzerine olumsuz etkisi olmayan, Veteriner Hekim kontrolü altında, kulak küpesi, mikroçip (elektronik hücre) gibi materyallerin uygulanmasıyla, hayvanları kimliklendirme ve kayıt altına alma yöntemini,

p) Müşahede Merkezi: Veteriner Hekim raporu doğrultusunda, hastalıktan şüpheli ya da hasta hayvanın, geçici süre ile gözetim altında tutulduğu yerdir.

r) Hayvan: Bitkilerden farklı olarak, duygu ve hareket yeteneği olan, hissetme yetisine sahip, kendilerine ait yaşamları olan, korunmaya ihtiyaç duyan canlıların tamamı,

s) Eşitlik ilkesi: Farklı gruplardaki hayvanların, doğalarının gerektirdiği şekilde çıkarlarının aynı derecede önemsenmesini,

ş) Koşullu etik körlük: Mesleki ödüller almak için hayvan deneylerinin doğurduğu etik meselelerin göz ardı edilmesini,

t) Sahipsiz hayvan: Barınacak yeri olmayan veya sahibinin ya da koruyucusunun ev ve/veya arazisinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahip veya koruyucunun kontrolü ya da doğrudan denetimi altında bulunmayan hayvanları,

u) Sorumlu Veteriner Hekim: Belediye bakımevlerinde, yasalarla belirlenmiş hizmetleri ve sorumlulukları yerine getirecek olan kamu veteriner hekimini,

ü) Yerel Hayvan Koruma Görevlisi: Özellikle kedi ve köpekler gibi sahihsiz hayvanların kendi mekânlarında, bulundukları bölge ve mahallerde yaşam sorumluluğunu üstlenen ve il hayvan koruma kurulunca yetkilendirilen gönüllü kişileri,”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin “**İlkeler**” başlığı “**Haklar**” olarak; birinci fıkrasındaki “**ilkeler**” ifadesi “**haklar**” olarak değiştirilmiş; (a) bendinde yer alan “**hakkına**” ibaresinden sonra gelmek üzere “**ve insanlar tarafından işkence, eziyet ve kötü muamele görmeme hakkına**” ibaresi ; “**sahiptir.**” ibaresinden sonra “**Hayvanlar eşya ya da mal değildir.**” cümlesi eklenmiş;(b) bendinde yer alan “**Evcil**” ibaresi “**Tüm**” olarak değiştirilmiş; (c) bendinde yer alan “**Hayvanların**” ibaresinden sonra “**haklarının**” ibaresi; (d) bendinde yer alan “**düşmüş**” ibaresinden sonra “**hayvanları koruyan, sorumluluğu altına alan veya buna talip olan**” ibaresi ; “**kapsamda**” ibaresinden sonra “**koruma, barındırma, bakım, aşılama ve kısırlaştırılma gibi faaliyetlerinin desteklenmesi için bölge yerel yönetimi ile**” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; altıncı fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiş; yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“**Sahiplenilen tüm hayvanlar işaretlenerek boynunda isim, adres ve hangi belediyeye kayıtlı olduğunu gösterir numarası olacaktır. Sokaklardan rehabilitasyon, tedavi ya da kısırlaştırma amacı için bakımevine alınan ya da terk edilen tüm hayvanlar, belediye demir başına, belediyenin sahipli hayvanı olarak kaydedilecektir. Hiç kimse, birevcil hayvanın bakımı ve sahiplenilmesi ile ilgili gerekli eğitim programına katılıp geçerli sertifika almadan, herhangi bir evcil hayvan edinemez. Evcil hayvan sahiplenme ve bakım eğitimi ile sertifika verilmesi, Bakanlıkça düzenlenecek bir yönetmelikle belirlenir. Bu fıkra hükmü için beş yıllık geçiş süresi mevcuttur.**”

“**Üretilcek hayvanların üremelerinde, gerek annenin sağlığını gerekse yavruların sağlığını tehdit edecek hastalığın bulunup bulunmadığına dair her üreme dönemi öncesinde alınmış bir veteriner hekim sağlık raporunun bulunması zorunludur.**”

“**Ev ve süs hayvanları ile kontrollü hayvanlardan, doğal yaşama ortamlarına tekrar uyum sağlayamayacak durumda olanlar terk edilemez, terk edilmeye zorlanamaz; beslenemeyeceği ve iklimine uyum sağlayamayacağı ortama bırakılamaz. Ancak, yeniden sahiplendirme yapılabilir ya da hayvan bakımevlerine teslim edilebilir. Sahiplendirmeler, kayıt altına alınır, kayıtlar, en büyük mülki amirliğin denetimi altında tutulur.**”

“**Rahatsızlık verdiği mahkeme kanalıyla kanıtlanmadıkça, evcil hayvanlar; apartman ya da site yönetim planına ya da başka mevzuatlara dayanılarak, yaşadığı yerden tahliye edilemez.**”

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 6 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “**3285 sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanununda öngörülen**” ibaresi “**bu Kanun ve yönetmelikleri çerçevesinde açıklanmış zorunlu**” olarak değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “**tedbirler,**” ibaresinden sonra gelmek üzere “**Orman ve Su**”

İşleri Bakanlığı” ibaresi; altıncı fıkrasının sonuna **“Bu araziler hiçbir şekilde amacı dışında kullanılamaz.”** cümlesi eklenmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bir ilçede, 5996 sayılı yasa kapsamında belirtilen bir hastalık görüldüğü takdirde derhal o bölgeden sorumlu olan belediye veteriner işleri müdürü ve belediye başkanı hakkında, Türk Ceza Kanunu uyarınca gerekli tedbirleri zamanında almadığı ve/veya toplum sağlığını tehdit eden hastalığın yayılmasına neden olduğu için görev ihmali nedeni ile haklarında soruşturma, savcılık tarafından re’sen açılır.”

MADDE 7- 5199 sayılı kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hayvanların, yaşadıkları sürece, tıbbi amaçlar ve kendi sağlık sorunlarının gerektirdiği tedavi amaçlı durumlar dışında organ veya dokularının tümü ya da bir bölümü, çıkarılıp alınamaz, tahrip edilemez veya ticari amaçlı olarak kullanılamaz.”

“Veteriner hekimlikte uygulamanın türüne göre Standart klinik şartları sağlanmadan hayvanlara müdahale edilemez. Veteriner hekimlik mesleğinin icrasına, Veteriner klinik hizmetlerinin verildiği müesseselere ticari bir amaç işleyiş ve görünüm verilemez.”

“Her türlü hayvanın dış görünüşünü değiştirmeye yönelik veya diğer tedavi edici olmayan kuyruk ve kulak kesilmesi, ses tellerinin alınması ve tırnak ve dişlerinin sökülmesine yönelik cerrahi müdahale yapılması yasaktır. Ancak; fiziksel ve yaş durumunun uygunluğu, veteriner hekim tarafından tespit edilen sahipsiz hayvanlara, acı vermeden kısırlaştırma müdahalesi yapılabilir.”

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

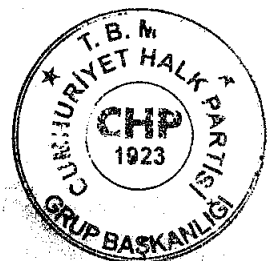
“Hayvanlara büyük acı, ızdırap, korku veren tıbbî, ticarî ve bilimsel deneylerin yerine alternatif yöntemlerin kullanılması esastır.”

MADDE 9- 5199 sayılı kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 10- Her türlü ev ve süs hayvanın, evcil hayvan mağazaları ya da üretim çiftliklerinde yahut her ne sebeple olursa olsun internet üzerinden satışı işbu yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren on yıl boyunca yasaktır.”

MADDE 10 – 5199 sayılı kanunun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Hayvanları kumar, eğlence, gösteri amacıyla kullanmak ya da kullandırmak, bu yollarla onlar üzerinden ekonomik çıkar sağlamak veya üçüncü şahısları bu nedenle teşvik etmek ya da azmettirmek yasaktır.”

MADDE 11 – 5199 sayılı kanunun 12 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Dini amaç ve et hayvani olarak tüketim amacı dışında bir amaçla hayvan kesmek ve kesim hayvanı statüsü dışındaki herhangi bir hayvanı kurban etmek veya kesmek yasaktır.”

MADDE 12 – 5199 sayılı kanunun 13 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Öldürme işleminde, kurbanlık hayvanlar da dahil olmak üzere, en az acı veren ve geçerliliği ispatlanmış insancıl yöntemlerin kullanılması esastır.”

Kesim hayvanı olarak beslenen kuzu, oğlak, buzağı ve benzeri süt emen yavruları, yavrulama dönemindeki gebe veya emziren dişi hayvanları kesmek ya da öldürmek yasaktır. Deve, at, eşek, katır gibi hayvanları, kesim hayvanı olarak öldürmek yasaktır. Etinden faydalanan hayvanların haricinde; sırf yan ürünleri için hayvan öldürmek yasaktır.”

MADDE 13- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (I) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a)Hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, acımasız ve zalimce işlem yapmak, dövmek, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak, zehirlemek, bilimsel koşulları oluşmadan muhtelif silahlarla veya sair usullerle itlaf etmek, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek.”

“I) Sahibinin kusurlu ya da taksirli davranışından dolayı hayvanın tehlike arzemesi halinde kontrolsüz her türlü hayvanın vereceği zarardan dolayı hayvanın sahibi sorumlu olup , iki yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.”

MADDE 14 – 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Sahipli Hayvana Eziyet Halinde Müdahale

MADDE 14/A – Mahallin en büyük mülkî amiri ya da o bölgedeki kolluk kuvvetlerince görevlendirilen denetim elemanlarınca re’sen ya da şikayet üzerine yapılan denetim sonucunda; 5199 sayılı Kanunda belirtilen fiillere aykırılık tespit edilmesi durumunda, kolluk kuvvetlerince düzenlenen tutanak, doğrudan, savcılığa intikal ettirilir.

Denetim sonunda; 5199 sayılı Kanuna aykırı hareket eden ve bu suretle bulundurduğu hayvanların bakımını, ciddi şekilde ihmal ettiği ya da onlara ağrı, acı veya zarar verdiği denetim elemanlarınca tespit edilen kişilerin, hayvanlarına, mahkeme tarafından el konulur. Mahkeme, yetkili makam veya merci, yerel yönetimlerle işbirliği yaparak söz konusu hayvanların, yeniden sahiplendirilmesini ya da koruma altına alınmasını sağlar.

Bu maddeye aykırı davranan kişinin, on yıl boyunca, yeniden hayvan sahiplenmesi yasaklanır.”

MADDE 15 – 5199 sayılı Kanunun Üçüncü Kısımının başlığı “Hayvan Haklarını Koruma Yönetimi”, Üçüncü Kısımının Birinci Bölümünün başlığı “Mahalli Hayvan Haklarını Koruma Kurulları, Teşkilât, Görev ve Sorumlulukları”, 154 üncü maddesinin başlığı “İl Hayvan Hakları Kurulu” olarak değiştirilmiş

ikinci fıkrasının (ı) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; ikinci fıkrasına aşağıdaki şekilde bent eklenmiş; dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Her ilde il hayvan hakları kurulu, valinin başkanlığında, sadece hayvanların korunması ve mevcut sorunlar ile çözümlerine yönelik olmak üzere toplanır.”

“ı) Münhasıran hayvan haklarını koruma ile ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan valilik takdiri ile seçilecek en çok iki temsilci,

“k) Eğer o ilde varsa, baroların hayvan hakları komisyonu üyelerinden en az bir hukukçu ya da baronun görevlendireceği avukat,”

“İl hayvan haklarını koruma kurulu sekretaryasını, Orman ve Su İşleri müdürlüğü yürütür. Kurul, çalışmalarının sonucunu, önemli politika, strateji, uygulama, inceleme ve görüşleri Bakanlığa bildirir. İllerde temsilciliği bulunmayan kuruluş var ise il hayvan haklarını koruma kurulları diğer üyelerden oluşur. Kurul, kurul başkanı tarafından toplantıya çağrılır.”

“İl hayvan haklarını koruma kurulunun çalışma esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 16- 5199 sayılı Kanunun 16 ıncı maddesinin başlığındaki “Hayvanları” ibaresi “Hayvan ve haklarını”, birinci fıkrasında yer alan “Hayvanları” ibaresi “Hayvan haklarını” olarak değiştirilmiş; birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Hayvanların” ibaresinden sonra gelmek üzere “haklarının” ibaresi ; (b) bendinde yer alan “içinde hayvanların” ibaresinden sonra gelmek üzere “haklarının” ibaresi, “alarak hayvanların” ibaresinden sonra gelmek üzere “haklarının” ibaresi; (d) bendinde yer alan “hayvanların” ibaresinden sonra gelmek üzere “haklarının” ibaresi ve (f) bendinde yer alan “hayvan” ibaresinden sonra gelmek üzere “haklarını” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 17 – 5199 sayılı Kanunun Üçüncü Kısımının İkinci Bölümünün başlığında yer alan “Hayvan” ibaresinden sonra gelmek üzere “Haklarını” ibaresi eklenmiş; 18 inci maddesinin başlığı “Yerel hayvan haklarını koruma, görevlilerinin sorumlulukları” olarak değiştirilmiş; birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki şekilde fıkra eklenmiş; ikinci fıkrasında yer alan “Yerel hayvan” ibaresinden sonra gelmek üzere “haklarını” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Özellikle kedi ve köpekler gibi sahipsiz hayvanların kendi mekânlarında, bulundukları bölge ve mahallerde yaşamaları sorumluluğunu üstlenen gönüllü kişilere yerel hayvan haklarını koruma görevlisi adı verilir. Bu görevliler, hayvan haklarını koruma dernek ve vakıflarına üye ya da bu konuda faydalı hizmetler yapmış kişiler arasından il hayvan haklarını koruma kurulu tarafından her yıl için seçilir. Yerel hayvan haklarını koruma görevlileri görev anında belgelerini taşımak zorundadır ve bu belgelerin her yıl yenilenmesi gerekir. Olumsuz faaliyetleri tespit edilen kişilerin belgeleri iptal edilir. Yerel hayvan haklarını koruma görevlilerinin görev ve sorumluluklarına, bu kişilere verilecek belgelere, bu belgelerin iptaline ve verilecek eğitime ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

“Yerel hayvan haklarını koruma gönüllüleri, şüphelilere, hayvan haklarının ihlaline mani olmak için uyarılarda bulunur, hayvanlara karşı suç işleyenler hakkında delil teşkil edecek araç plaka numaralarını alarak olay mahallinde

birakılan diğ er delil teşkil edecek şeyleri tespit ederek veya alıkoyarak yakalanmalarını sağlamak üzere kolluk kuvvetlerine ve kanunla yetkili kılınan diğ er makamlara bildirirler. Kanunun ve ilgili mevzuatın hükümlerine muhalefet edildiğ i tespit edildiğ i hallerde, suç delillerinin olay mahallinden kaybolabileceğ i durumlarda, düzenledikleri tutanağ ı en kısa zamanda müdürlüklere veya bağı lı birimlerine, genel kolluk kuvvetlerine veya kanunla yetkili kılınan diğ er görevlilere teslim ederek veya haber vererek bu kanuna göre suç işleyenler hakkında işlem yapılmasını sağlarlar.”

“Yerel hayvan Haklarını koruma görevlilerinin sorumluluklarını düzenleyen, bunların seçimi, eğ itimi, görev ve yetkileri ile çalışma esas ve usullerine dair yönetmelik, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yayınlanacaktır.”

MADDE 18- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değı ştirilmiştir.

“**MADDE19-** Sahipsiz ve güçten düşmüş tüm hayvanlarının korunması amacıyla bakımevleri ve hastaneler kurmak; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğ er ilgili kurum ve kuruluşlara Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır. Bu amaçla Bakanlık bütçesine gerekli ödenek konulur. Bu ödeneğ in kullanımına ilişkin esas ve usuller, Maliye Bakanlığının olumlu görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Diğ er mali destek kaynakları ş unlardır:

- a) Bu Kanuna göre verilecek idari para cezaları,
- b) Bu Kanuna göre verilecek izin, belge ve ruhsatlardan Bakanlıkça belirlenecek miktarda alınacak ücretler,
- c) Türkiye Jokey Kulübü’nün at yarışlarından elde ettiğ i yıllık gelirinden %2 oranında pay,
- ç) At yarışlarında oynanan biletlerden %2’ den az olmamak kaydıyla alınacak pay,
- d) İthalat ve ihracatına izin verilen ev ve süs hayvanları ile bunlara ilişkin her türlü malzemenin ithalat/ihracat bedellerinden alınacak %2 oranında pay,
- e) Hayvan satışı için izin alan merkezlerden alınacak ve her yıl yenilenecek ruhsat bedelleri,
- f) RTÜK kapsamında, özel radyo ve televizyonlara verilecek idari para cezaları.”

MADDE 19- 5199 sayılı Kanunun 20 inci maddesinde yer alan “iki” ibaresinin “dört”; “yarım ” ibaresi “iki” olarak değı ştirilmiştir.

MADDE 20- 5199 sayılı Kanunun 21 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Aksine durumda sürücünün ehliyetine bir yıl süre ile el koyulur ve trafik cezası, kayıtlarına islenir.”

MADDE 21- 5199 sayılı kanunun 22 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 22- Hiçbir şekilde yeni hayvanat bahçesinin kurulmasına müsaade edilemez. Mevcut hayvanat bahçeleri ile ilgili durum Orman ve Su İşleri Bakanlığı görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.”

MADDE 22- 5199 sayılı kanunun 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 23 - Bu Kanun kapsamında olan ev ve süs hayvanlarının ticaretinin yapılması, ithalatı ve ihracatı ile her ne şekilde olursa olsun, ülkeden çıkarılması ve sokulması ile ilgili her türlü kısıtlama, yasaklama, izin ve işlemlerinde Bakanlığın görüşü alınmak kaydıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı yetkilidir. Orman ve Su İşleri Bakanlığı ilgili birimlerince, yıl içinde yapılan ithalat ve ihracat ile ilgili bilgiler Bakanlığa bildirilir.”

MADDE 23- 5199 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinde yer alan “hayvanları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve haklarını” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 24- 5199 sayılı kanunun 26 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 26 - İdarî para cezalarına karşı cezanın tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içinde idare mahkemesine dava açılabilir. Davanın açılmış olması idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. Bu konuda idare mahkemelerinin verdiği kararlar kesindir.”

MADDE 25- 5199 sayılı kanunun 27 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 27 - İdarî para cezalarının ödenme süresi cezanın tebliği tarihinden itibaren otuz gündür.

Ceza vermeye yetkili merciler tarafından, Bakanlıkça bastırılan ve dağıtılan makbuz karşılığında verilen para cezaları, ilgilileri tarafından mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır. Yatırılan paranın % 80'i ilgili belediyeye takip eden ay içinde aktarılır. Bu para, tahsisi mahiyette olup amacı dışında kullanılamaz. Bu Kanuna göre verilecek idarî para cezalarında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolü ile ilgili esas ve usuller yönetmelikle belirlenir.

Öngörülen süre içinde ödenmeyen para cezaları, gecikme zammı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.”

MADDE 26- 5199 sayılı kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara, hayvanların sahipli ya da sahihsiz olmalarına bakılmaksızın aşağıdaki cezalar verilir:

a) 4 üncü maddenin (k) bendinin ikinci cümlesi hükmüne aykırı davrananlara, hayvan başına iki yüz elli Türk Lirası idarî para cezası.

b) 5 inci maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve altıncı fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklerle uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına yedi yüz elli

Türk Lirası, yedinci fıkrasında öngörülen yükümlülük ve yasaklara uymayanlara hayvan başına bin Türk Lirası idari para cezası, birinci fıkraya ek fıkra hükmünün gereğini ifa etmeyenlere hayvan başına yediyüzelli Türk Lirası idari para cezası.

c) 6 ncı maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası.

ç) 7 inci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına yediyüzelli Türk Lirası idari para cezası.

d) 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan türünü yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına yedibinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına ikibin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu maddeye aykırı davrananlara idari para cezalarının yanında ayrıca hayvan hastanelerinin lisansları, Bakanlıkça kaldırılır, veterinerlerin çalışma ruhsatları ise önce bir yıl süre ile tekrarında ise tamamen iptal edilir.

e) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına ikibin Türk Lirası para cezası; yetkisi olmadığı halde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına üçbin Türk Lirası idari para cezası; ayrıca 9 uncu maddeye aykırı deney yapanlara ve yaptıranlardan her birine, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. Bilimsel metotlara aykırı deney yapan veterinerin ruhsatlı ise önce bir yıl süre ile tekrarında ise tamamen iptal edilir.

f) 10 uncu maddede belirtilen hayvan ticareti izni almayanlara ve bu konudaki yasaklara ve yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara hayvan başına, ikibinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası ve bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası.

İşletme ruhsatları, Orman ve Su İşleri Müdürlüklerince derhal iptal edilir ve bir daha aynı konuda ne burayı işleten gerçek kişilere ne de burayı işleten şirketin ortaklarına bir daha bu konuda ruhsat verilir.

g) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara ikibinbeşyüz Yeni Türk Lirası para cezası, ikinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına ikibinbeşyüz Türk Lirası ve üçüncü fıkrasına aykırı davrananlara iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası.

h) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına bin beş yüz Türk Lirası para cezası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına binikiyüzelli Türk Lirası idari para cezası, üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası.

ı) 13 üncü maddede belirlenen öldürme metotları ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara öldürülen hayvan başına iki bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası, aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi halinde öldürülen hayvan başına binikiyüzelli Türk Lirası idari para cezası, üç ve dördüncü fıkralarına aykırı hareket edenlere, öldürülen hayvan başına, ikibinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası.

i) 14'üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. Aynı muamelenin, belediye ait bir hayvan bakım evinde

gerçekleşmesi halinde, o belediyenin veteriner işleri müdürü, ihale özel bir şirkete verilerek işletiliyorsa şirket yetkilileri de aynı hükümler çerçevesinde yargılanır;(b), (c), (d), (f), (g), (h), (i), (j) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara, yediyüzelli Türk Lirası idari para cezası; (f) ve (i) bentlerine aykırı davrananlara, hayvan başına, üçbinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası ve iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir, kesilmiş ve canlı hayvanlara el konulur.

El konulan canlı hayvanların, bir hayvan bakımevine nakli sağlanır. 14/A maddesine aykırı davrananlara, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile birlikte ikibinbeşyüz Türk Lirası adli para cezası verilir.

j) RTÜK'ün takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına öncelikle uyarı verilir. Üçüncü uyarıdan sonra da ihlaline devam eden televizyon ya da radyo kurumuna, maddenin ihlal edildiği her ay için ulusal televizyonlar için ellibin Türk Lirası, ulusal radyolar için onbin Türk Lirası, hayvan refahı kapsamında kullanılmak üzere idari para cezası verilir ve RTÜK'ün uygun göreceği üç gün için prime time döneminde, RTÜK'ün belirleyeceği en az yarım saatlik doğa, çevre ve hayvan sevgisi ile ilgili eğitici program yayınlattırılır. Bundan sonra ihlalin devam ettiği her uyarıdan sonra, aynı ceza tekrarlanır. Alınan bu bedeller, hayvan refahında ve eğitici yayınlarda kullanılmak üzere RTÜK tarafından Orman ve Su İşleri Bakanlığının bu konuyla ilgili bütçesine aktarılır.

Yerel radyo ve televizyonlardan da, o bölgenin mülki amirinin takdirinde olmak üzere yeteri kadar hayvan ve doğa sevgisini aşılacak, eğitici yayın yapılması istenir.

k) 21inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına yediyüzelli Türk Lirası idari para cezası trafik ceza kayıtlarına islenir.

l) 22 nci maddeye uymayanlara, mevcut hayvanat bahçelerinde, kötü şartlarda barındırdıkları ya da sergiledikleri hayvanlar için buranın bakımından sorumlu olanlar için savcılık görev ihmali nedeniyle, Türk Ceza Kanunu kapsamında görev ihmali nedeniyle re'sen dava açar.

m) 23 üncü maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına, ikibinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası.

n) Bu Kanunda yazılı hayvan haklarını ihlal eden eylem, toplumsal infial yaratmış ise, ayrıca üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suç şikayete bağlı olmayıp Cumhuriyet Savcılarınca, re'sen soruşturulur. Ayrıca bu suç işleyen kişinin, özgürlüğü bağlayıcı cezası sona erdikten sonra en az bir yıl boyunca devlete bağlı bir psikolojik tedavi merkezinde müşahade altına alınması gerekir.

Bu maddenin (b) bendinde atıfta bulunulan 5 inci maddenin birinci, ikinci ve beşinci fıkraları ile (o) bendi dışında kalan fiillerin, veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri, hayvan toplama, gözetim altına alma, bakma, koruma ile görevlendirilmiş olan kişilerce işlenmesi halinde verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Bu maddede yazılı idarî para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirilme oranında artırılarak uygulanır.

MADDE 27 - 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesinden sonra gelmek üzere başlığı ile birlikte aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Bu cürümün kamu görevini yerine getirenler tarafından işlenmesi

MADDE 28/A - İşbu kanundaki yasaklara karşı hareket eden kişiler, bu kamu görevini ifa ederken ya da bu sıfat altında yapmışsa veyahut azmettirmiş ya da doğrudan veya dolaylı sözlü ya da yazılı emir vermişse, verilen hapis cezaları ve idari cezaları bir misli arttırılır.”

MADDE 28- 5199 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“**MADDE 29** - Bu Kanunda suç olarak öngörülen fiiller başka kanunlara göre de suç ise, en ağır cezayı gerektiren kanun hükümleri uygulanır.

Fiili ile bu Kanunun birden fazla hükmünü ihlal edenlere daha ağır olan ceza verilir.”

MADDE 29- 5199 sayılı kanunun 31 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle, 5996 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununun ilgili maddeleri yürürlükten kalkacaktır.”

MADDE 30 – 5199 sayılı kanunun geçici 1 inci maddesinde yer alan “il hayvan” ibaresinden sonra “haklarını” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 31- 5199 sayılı kanunun sonuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 3** - Bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile her türlü ev ve süs hayvanının ithal ve ihracı, insan sağlığının korunması ve hayvan popülasyonunun kontrol altına alınabilmesi için 10 yıl müddetle yasaklanmıştır. Buna aykırı hareket edenlere ve şeriklerine, hayvan başına, üç bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Tekerrüründe ise ceza üç kat arttırılır. Bu suç işleyenler, kamu görevlisi ise ceza bir kat arttırılır. Kaçakçılık mevzuatı kapsamında yargılama hükümleri ayrıktır.”

MADDE 32 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 33 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

